

Approaches to Instructional Artistic Research in Music: A Case Study from the Western Music Program at Chandrakasem Rajabhat University

Pongpob Sukittiwong^{1*}

Received: June 26, 2024 Revised: October 1, 2024 Accepted: October 3, 2024

Abstract

This academic article presents approaches for managing instruction in the area of creative research in music, based on lessons learned from the western music program at Chandrakasem Rajabhat University. The design of instruction considers psychological factors influencing musical creativity, including the musical creative process, knowledge base, referent, and other factors. The approaches include: 1) Instructional objectives, focused on enabling students to create interesting and professionally or academically beneficial musical works. This involves disseminating knowledge to the public, both in the form of musical performances and in research reports; 2) Content and instructional processes, which cover principles for preparing the students' knowledge base, overseeing adherence to academic standards, and fostering creative processes; 3) Learning resources, which includes databases and search systems for creative research in music, as well as websites and forms for submitting works; and 4) Assessment, divided into formative assessments of progress providing feedback at every important stage, and summative assessments using connoisseurship methods by all faculty members in the program. The conclusion of this article proposes an instructional approach that encourages students to develop creativity while maintaining academic standards in music. This is achieved by designing a systematic learning process that considers the learners' context.

Keyword: Artistic Research in Music; Creative Music Instruction; Higher Education

¹ Western Music Education Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

* Corresponding author e-mail: pongpob.s@chandra.ac.th

แนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านการวิจัย เชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี: กรณีศึกษาสาขาวิชาดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ปองภพ สุกิตติวงศ์¹

รับบทความ: 26 มิถุนายน 2567 แก้ไขบทความ: 1 ตุลาคม 2567 รับผิดชอบ: 3 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีจากการถอดบทเรียนในการดำเนินงานของสาขาวิชาดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ซึ่งออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ทางดนตรี ได้แก่ กระบวนการสร้างสรรค์ทางดนตรี ฐานความรู้ ข้อมูลอ้างอิง และปัจจัยอื่น ๆ ทั้งนี้ แนวทางการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้นักศึกษาสังสรรค์ผลงานทางดนตรีที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ทางวิชาชีพหรือวิชาการ โดยต้องถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณชนทั้งในรูปแบบการแสดงดนตรีและการรายงานการวิจัย 2) เนื้อหาสาระและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครอบคลุมหลักการจัดเตรียมฐานความรู้ของนักศึกษา การกำกับดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ และการส่งเสริมกระบวนการสร้างสรรค์ 3) สื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ฐานข้อมูลและระบบสืบค้นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี และเว็บไซต์และแบบฟอร์มสำหรับส่งผลงาน และ 4) การประเมินผล แบ่งออกเป็น การประเมินความก้าวหน้าและให้ข้อเสนอแนะย้อนกลับในทุกขั้นตอนสำคัญ การประเมินสรุปผลใช้วิธีการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญโดยคณาจารย์ในหลักสูตรทั้งหมด ข้อเสนอของบทความนี้คือการเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการรักษามาตรฐานทางวิชาการดนตรี โดยอาศัยการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของนักศึกษา

คำสำคัญ: การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี; การจัดการเรียนรู้ด้านการสร้างสรรค์ทางดนตรี; อุดมศึกษา

¹ สาขาวิชาดนตรีสากลศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

* Corresponding author e-mail: pongpob.s@chandra.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี (Artistic Research in Music) เป็นกระบวนสำคัญที่ถูกใช้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านการปฏิบัติดนตรีโดยทั่วไป (Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University [HUSO CRU], 2021; Bansomdej-chaopraya Rajabhat University, 2022; Khon Kaen University, 2022; Thaksin University, 2022) ทั้งนี้ สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาศิลปกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้หลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านดนตรีต้องมีการสอนรายวิชาในกลุ่มครุวิทยนิพนธ์เป็นมาตรฐาน (Announcement of the Ministry of Education on Bachelor's Degree Qualification Standards in Fine Arts, B.E. 2558, 2016) ซึ่งมีลักษณะการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาพัฒนาผลงานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี

กระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีนั้น มีความแตกต่างจากกระบวนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์แบบดั้งเดิมอย่างมาก กล่าวคือ ‘การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี’ เป็นรูปแบบหนึ่งของ ‘การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางศิลปะ’ (Artistic Research) หรืออาจเรียกว่าเป็น ‘การวิจัยที่มีฐานจากการปฏิบัติทางศิลปะ’ (Artistic Practice as Research หรือ Practice-based Research) (Dogantan-Dack, 2015) กระบวนการวิจัยดังกล่าวเน้นใช้การปฏิบัติทางศิลปะ ซึ่งอาศัยทักษะที่กว้างขวางเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นคว้าวิจัย (Nelson, 2013) โดยองค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบ คือ ผลงานทางศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้น คุณค่าของการวิจัยจึงเกิดจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ของผู้วิจัยเป็นสำคัญ กระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีจึงมีความเป็นอัตวิสัย (Subjective) เกิดขึ้นอย่างเฉียบพลัน (Emergent) และบูรณาการองค์ความรู้แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) (Barrett & Bolt, 2007)

แม้ว่าดนตรีจะเป็นรูปแบบหนึ่งของผลงานด้านศิลปะ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า ศาสตร์ทางด้านศิลปะในกลุ่มวิจิตรศิลป์อาจแบ่งเป็นสาขาหลัก ได้แก่ ทัศนศิลป์ นาฏศิลป์ และดนตรี (ดุริยางคศิลป์) ซึ่งแต่ละสาขามีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างมา และไมอาจใช้วิธีวิทยาในการศึกษา ร่วมกันได้ทั้งหมด การสร้างสรรค์ทางดนตรีนั้นให้ความสำคัญกับการรับรู้ และสุนทรียภาพผ่านการฟังเป็นหลัก โดยผลงานสร้างสรรค์ทางดนตรีที่ชัดเจนมักอยู่ในรูปแบบ เช่น บทประพันธ์เพลง (Music Composition) การบรรเลงดนตรี (Music Performance) การตีความดนตรี (Music Interpretation) คีตปฏิภาณ (Improvisation) (Webster, 2002) รวมถึงการอำนวยการเพลง (Conducting) ซึ่งมีโครงสร้างและวิธีการสร้างสรรค์ที่มีลักษณะเฉพาะชัดเจน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนด้านการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี จึงจำเป็นต้องอิงบนหลักการและกระบวนการที่มีลักษณะเฉพาะ ตอบรับกับธรรมชาติของศาสตร์อย่างเป็นเอกภาพ

การจัดการเรียนการสอนด้านการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีในประเทศไทยยังมีความท้าทายในหลายประการ ประการแรก จุดมุ่งหมายในการทำวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีนั้นมีความหลากหลายของเนื้อหาและเทคนิคที่ใช้ ซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่ละบริบทของหลักสูตร สถาบันการศึกษา และความสนใจของผู้วิจัย จึงมีความเป็นไปได้ที่หลากหลายและไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนในด้านระเบียบวิธีวิทยา ประการที่สอง ด้านธรรมชาติของกระบวนการสร้างสรรค์ที่ต้องอาศัยกระบวนการคิดแบบอเนกนัย (Divergent) และเอกนัย (Convergent) ในกระบวนการเดียวกัน (Webster, 2002) กล่าวคือ ต้องบูรณาการทักษะและองค์ความรู้ด้วยเป้าหมายที่หลากหลายเพื่อนำมาสู่การสร้างสรรค์ผลงานในเป้าหมายเดียว

ซึ่งมีความซับซ้อนและเป็นข้อจำกัด หากใช้วิธีการที่เข้มงวดรัดกุมเกินไป อาจลดทอนความคิดสร้างสรรค์ได้ ประการที่สาม ด้านความใหม่ของศาสตร์ แม้การสร้างสรรคผลงานด้านดนตรีจะเกิดขึ้นยาวนานในอารยธรรมมนุษย์ แต่การทำวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีอย่างเป็นระบบในระดับอุดมศึกษาเพิ่งมีการดำเนินการมาไม่นานนัก ยังคงมีความคลุมเครือและการขาดตัวอย่างที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีอย่างเพียงพอ

ข้อจำกัดที่กล่าวมา เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนด้านการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี ในหลายหลักสูตรของประเทศไทย โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรีที่มุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้เป็นนักปฏิบัติมากกว่านักวิชาการ การสร้างความสมดุลระหว่างกระบวนการในการทำวิจัย ระยะเวลาในการเรียนรายวิชา จุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตร ความสนใจของนักศึกษา การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และแนวโน้มในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านดนตรีในสังคม จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ผู้สอนและที่ปรึกษาการวิจัยจะต้องตระหนักในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม อีกทั้ง ยังต้องประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวก และขยายขีดความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีอีกด้วย

หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้จัดการเรียนการสอนด้านการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี ในระดับปริญญาตรีมาอย่างยาวนาน มีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนต่อเนื่อง เพื่อให้เท่าทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ และวิชาชีพ สะท้อนผ่านการปรับปรุงรายวิชา การเสนอผลงานทางดนตรี ที่ระบุในหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2554 ให้กลายเป็นรายวิชา การวิจัยทางดนตรีในหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559 โดยมีสาระสำคัญในการต่อยอดกระบวนการสร้างสรรค์ดนตรี ให้กลายเป็นกระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี ที่มีการวิเคราะห์และพัฒนาองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาศิลปกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ มีการเก็บรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ทางดนตรีของนักศึกษา ทั้งที่อยู่ในรูปแบบรายงานวิจัยอิเล็กทรอนิกส์ และวิดีโอบันทึกการแสดงดนตรีของนักศึกษา ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โดยมีผลงานที่สามารถสืบค้นผ่านฐานข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ประมาณ 300 ผลงาน อีกทั้ง ผลงานส่วนใหญ่ยังมีเนื้อหาเฉพาะ มุ่งเน้นด้านดนตรีสมัยนิยม ดนตรีอเมริกัน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการผลิตดนตรี ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากจุดมุ่งหมาย และลักษณะเฉพาะของหลักสูตรที่เป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ความสำเร็จของผลงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีของนักศึกษาสะท้อนผ่านการได้รับรางวัลจากผลงานของนักศึกษาทุกคน ที่ได้นำเสนอในการประชุมวิชาการสำหรับนักศึกษา (Ariyathanankorn et al., 2021; Kliklang et al., 2021; Kongtook et al., 2021) อีกทั้ง คุณภาพบัณฑิตที่มีความคิดสร้างสรรค์สามารถผลิตผลงานทางดนตรีในอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องภายหลังสำเร็จการศึกษา

ความสำเร็จข้างต้นนั้นได้รับการยอมรับ และถูกพัฒนาต่อยอดมาสู่การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในหลักสูตรดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีดนตรีสร้างสรรค์ ซึ่งเริ่มจัดการศึกษาโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมในปีการศึกษา 2567 ความสำเร็จดังกล่าวสามารถตอบทริเยน และวิเคราะห์จำแนกองค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ถูกพัฒนามาจนมีความชัดเจน ปัจจุบันในรายวิชา WTMU4902 การวิจัยทางดนตรี ซึ่งแสดงรายละเอียดของวิธีคิด และกระบวนการจัดการเรียนการสอนในบทความนี้ จากการทบทวนและถอดบทเรียนการดำเนินการตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564 โดยข้อมูลที่น่าสนใจวิเคราะห์ ได้มาจากเอกสารแสดงรายละเอียดของวิชา (มคอ.3) เว็บไซต์ ฐานข้อมูล สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และประสบการณ์ตรงของผู้เขียน ซึ่งเป็นผู้สอนในรายวิชาดังกล่าวตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน แบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ

ประกอบด้วย การพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ดนตรี และองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน 4 ด้าน ได้แก่ จุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งผลการถอดบทเรียนดังกล่าวเป็นอีกกรณีศึกษาสำหรับหลักสูตรต่าง ๆ และนักวิชาการได้ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการประยุกต์และร่วมพัฒนาการจัดการศึกษาด้านการวิจัยทางดนตรีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต

ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ทางดนตรี

กระบวนการวิจัยสร้างสรรค์ ต้องบูรณาการทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีที่หลากหลาย โดยมีกระบวนการสำคัญ คือ การประพันธ์เพลง อย่างไรก็ตาม ในรายละเอียดของบทประพันธ์ และกระบวนการจัดแสดงดนตรีเพื่อเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ ต้องอาศัยทักษะด้านการบรรเลงดนตรี คีตปฏิภาณ และการจัดการแสดงดนตรีควบคู่ด้วย นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยทักษะในการวิเคราะห์ตีความบทเพลง เพื่ออธิบายรายละเอียดของบทประพันธ์ผ่านการเขียนรายงานวิจัยอย่างเป็นระบบ กระบวนการทั้งหมดใช้ทักษะ และความรู้ที่หลากหลายรอบด้าน ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อทักษะการสร้างสรรค์ ทั้งนี้ ผู้เขียนได้คัดเลือกและนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ทางดนตรีในมุมมองของนักวิชาการ ซึ่งเป็นหลักการที่ถูกใช้เชื่อมโยงมาสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในประเด็นถัดไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กระบวนการสร้างสรรค์ทางดนตรี เป็นกลไกทางปัญญา ซึ่งทำงานเชื่อมโยงระหว่างความรู้ทักษะ และกระบวนการคิดของมนุษย์ ซึ่งเป็นกลไกที่มีความสลับซับซ้อน ยากจะอธิบายเป็นขั้นตอนที่ละเอียดชัดเจนและแม่นยำ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาโดยหลักการแล้ว อาจแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน (Webster, 2002) ได้แก่ 1) การเตรียมตัว (Preparation) หมายถึง กระบวนการที่ผู้สร้างสรรค์ทำการสำรวจ และจินตนาการถึงความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์ บนความหลากหลายขององค์ประกอบดนตรีที่จะนำมาสร้างสรรค์ 2) การลงมือทำงาน (Working Through) หมายถึง กระบวนการแก้ไขปรับปรุงผลงานและลองผิดลองถูก และ 3) การตรวจสอบ (Verification) หมายถึง การฝึกซ้อมและขัดเกลาผลงานให้มีความสมบูรณ์ที่สุด ทั้งนี้ กระบวนการทั้ง 3 มีการทำงานเป็นวัฏจักรวนซ้ำไปเรื่อย และในบางครั้งผู้สร้างสรรค์อาจต้องใช้เวลาพักจากกระบวนการสร้างสรรค์ชั่วคราว เพื่อให้เกิดการตกผลึกและเกิดไอเดียใหม่ ๆ อาจเรียกว่า เกิดการรู้อย่างฉับพลัน (Intuition หรือ Insight) ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความคิดสร้างสรรค์ที่ทรงพลังและมีความเป็นต้นฉบับ (Woody, 2022) จากหลักการดังกล่าวจะเห็นว่าระยะเวลาและการทำงาน โดยมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษา หรือให้ข้อเสนอแนะ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการสร้างสรรค์ทางดนตรีในแต่ละขั้นตอน

2. ฐานความรู้ (Knowledge Base) หมายถึง ประมวลความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ที่สั่งสมมาตั้งแต่อดีต (Pressing, 2001) ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างสรรค์ดนตรี ฐานความรู้นี้สามารถสั่งสมผ่านการเรียนการสอนในหลักสูตร และประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้สร้างสรรค์ได้

3. ข้อมูลอ้างอิง (Referent) (Pressing, 2001; Kenny & Gellrich, 2002) ในที่นี้หมายถึง ขอบเขตของดนตรีและบริบทที่เกี่ยวข้อง เช่น สไตลดนตรี คีตลักษณ์ ทำนอง ทางเดินคอร์ด สำเนียง

วิธีสื่อสาร เป็นต้น ข้อมูลอ้างอิงมีลักษณะเป็นประเพณีนิยม (Tradition) ที่เป็นที่รับรู้โดยทั่วไปของดนตรีนั้น ๆ เป็นขอบข่ายความคิดที่ใช้เป็นกรอบในการสร้างสรรค์ดนตรีให้ผู้ฟังสามารถรับรู้และเข้าใจได้ ข้อมูลอ้างอิงนี้กว้างขวาง และต้องเลือกเรียนรู้และฝึกฝน เพื่อให้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของฐานความรู้อันเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์

4. ปัจจัยอื่น ๆ แบ่งออกเป็น ปัจจัยภายในจิตใจของผู้สร้างสรรค์ เช่น อารมณ์ความรู้สึก (Emotion) แรงจูงใจ (Motivation) สภาวะลื่นไหล (Flow States) และปัจจัยภายนอกจิตใจของผู้สร้างสรรค์ เช่น อคูสติกและการได้ยิน เครื่องดนตรี และสิ่งแวดล้อมทางสังคมของผู้สร้างสรรค์ (Pressing, 2001; Kenney & Gellrich, 2002) อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเหล่านี้มีลักษณะเป็นนามธรรมสูง ควบคุมและจัดการได้ยาก และมักเกิดขึ้นตามธรรมชาติในการสร้างสรรค์ดนตรี จึงไม่เหมาะสมในการวางแผนเพื่อจัดการและควบคุม ในการออกแบบการเรียนการสอน จึงอาจปล่อยให้ปัจจัยเหล่านี้เกิดขึ้นตามธรรมชาติในขณะที่นักศึกษาเพลิดเพลินกับการสร้างสรรค์

เมื่อพิจารณาปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ทางดนตรีข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านกระบวนการสร้างสรรค์ดนตรี ฐานความรู้ และข้อมูลอ้างอิง เป็นปัจจัยหลักที่เหมาะสมต่อกับวางแผนเพื่อบริหารจัดการและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ต้องคำนึงถึงความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง เพื่อสนับสนุนให้ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีความเป็นนามธรรมสามารถเกิดขึ้นได้ตามธรรมชาติ ผ่านการลงมือทำอย่างสนุกสนานโดยผู้สร้างสรรค์

จุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นมืออาชีพในวิชาชีพดนตรี โดยแบ่งออกเป็นสายวิชาการแสดงดนตรีที่เน้นทักษะ และความรู้ในการบรรเลงดนตรีสมัยนิยมและดนตรีอเมริกัน และสายวิชาเทคโนโลยีดนตรีที่เน้นทักษะ และความรู้ในการประยุกต์ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตดนตรีในสตูดิโอ (Studio Production) และการแสดงดนตรีสด (Live Production) ดังนั้น ในรายวิชา WTMU4902 การวิจัยทางดนตรี จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนให้สนับสนุนผลลัพธ์ปลายทางของหลักสูตร ซึ่งนักศึกษาจะต้องประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหมดจากการศึกษา มาดำเนินการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาคือ

1. เพื่อให้นักศึกษาสังสรรค์ผลงานทางดนตรีของตนเองที่มีความน่าสนใจ เป็นประโยชน์ทางวิชาชีพหรือวิชาการ และมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบบนหลักการและระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรี โดยประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และความสนใจตลอดการศึกษาในกระบวนการวิจัย
2. เพื่อให้นักศึกษาถ่ายทอดองค์ความรู้จากผลงานที่สร้างสรรค์สู่สาธารณชน ทั้งในรูปแบบการจัดการแสดงคอนเสิร์ตประกอบการบรรยายสาธิต และการจัดทำรายงานการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี

เนื้อหาสาระและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอนด้านการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี มีเป้าหมายหลักในการค้นคว้าและสร้างสรรค์องค์ความรู้ทางด้านดนตรี ซึ่งนักศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่รู้จริงและมีความสามารถในการ

สร้างสรรค์ด้วยตนเอง ดังนั้น วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) จึงเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนพื้นฐานที่ใช้กันโดยทั่วไป โดยให้นักศึกษาเป็นผู้จัดการเรียนรู้ควบคู่กับการดูแลให้คำปรึกษาโดยอาจารย์ที่ปรึกษาที่เชี่ยวชาญในประเด็นที่นักศึกษาทำวิจัย อย่างไรก็ตาม ความท้าทายของการออกแบบการเรียนรู้ดังกล่าวอยู่ที่ความเชื่อมโยง และบูรณาการประสบการณ์การเรียนรู้ตลอดหลักสูตรมาสู่เป้าหมายในการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรี การออกแบบการเรียนรู้จึงไม่ได้จำกัดเฉพาะในรายวิชาเดียว แต่จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาในภาพรวมตลอดหลักสูตร รวมทั้งอาจารย์ผู้สอนทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษในทุกรายวิชาจะต้องร่วมเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการพิจารณาผลงานวิจัยด้วย ทั้งนี้ การออกแบบเนื้อหาสาระและกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีการคำนึงถึงประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การจัดเตรียมฐานความรู้ของนักศึกษา

การจัดเตรียมฐานความรู้ของนักศึกษานั้น ถูกออกแบบให้อยู่ในทุกรายวิชาในแผนการศึกษาที่นักศึกษาต้องเรียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ก่อนที่จะเรียนรายวิชาการวิจัยทางดนตรี โดยแต่ละวิชาความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน มีลำดับและทิศทางของวิชาที่มุ่งไปสู่เป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะ และความรู้ทางดนตรี ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านเทคโนโลยีดนตรี ตลอดจนความรู้รอบในบริบททางดนตรี โดยอาจแบ่งออกเป็น 6 หมวดเนื้อหาสาระ (HUSO CRU, 2021) ดังนี้

1.1 หมวดทฤษฎีและหลักการทางดนตรี มุ่งเน้นให้หลักการ ทฤษฎี ประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ทางดนตรี และทักษะการเขียน ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ และอธิบายผลงานตัวอย่างรายวิชา เช่น ทฤษฎีดนตรีและการฝึกโสตประสาท ประวัติดนตรีสมัยนิยม การวิเคราะห์ดนตรีสมัยนิยม ระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรี เป็นต้น

1.2 หมวดเทคโนโลยีดนตรี มุ่งเน้นให้ความรู้และทักษะในการใช้งานเครื่องมือ และโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตดนตรีและการแสดงสด ตัวอย่างรายวิชา เช่น คอมพิวเตอร์ดนตรีขั้นพื้นฐาน ระบบบันทึกและประมวลผลข้อมูลทางดนตรี การบันทึกเสียง ระบบเสียงสำหรับการแสดงดนตรี ดนตรีประกอบสื่อ เป็นต้น

1.3 หมวดการสร้างสรรค์ดนตรี เน้นการประยุกต์ใช้ทักษะและความรู้ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานดนตรี ตัวอย่างรายวิชา เช่น การเรียบเรียงดนตรี การประพันธ์เพลง เป็นต้น

1.4 หมวดทักษะดนตรี มุ่งพัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีในเครื่องดนตรีที่ถนัดและทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพดนตรี ตัวอย่างรายวิชา เช่น การปฏิบัติเครื่องมือเอก การปฏิบัติรวมวง เปียโนพื้นฐาน การขับร้องประสานเสียง เป็นต้น

1.5 หมวดวิชาชีพและบริบทดนตรี เน้นการขยายขอบข่ายความเข้าใจในบริบทของวิชาชีพ และประสบการณ์ที่จำเป็น ตัวอย่างรายวิชา เช่น การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ดนตรี ดนตรีสร้างสรรค์สำหรับชุมชน ธุรกิจดนตรี การสัมมนาทางดนตรี เป็นต้น

นอกเหนือจากรายวิชาแล้ว กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย อันเป็นต้นกำเนิดของไอเดียที่น่าสนใจ และช่วยให้เกิดการพัฒนาความรู้ไปสู่การปฏิบัติที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ หลักสูตรได้มุ่งเน้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ตอบสนองหลักการดังกล่าว คือ 1) การประกวดแข่งขันทางดนตรี ซึ่งนักศึกษาจะต้องฝึกประพันธ์และเรียบเรียงดนตรีตามโจทย์ของการแข่งขันอย่างสม่ำเสมอ ภายใต้การให้คำแนะนำและการดูแลโดยคณาจารย์

2) การแสดงในวงดนตรีแจ๊สบิ๊กแบนด์ วงลูกทุ่ง และวงดนตรีประจำสาขาวิชา ซึ่งนักศึกษาจะได้ประสบการณ์จากการบรรเลงดนตรีในรูปแบบที่หลากหลาย และได้แสดงดนตรีจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นประจำ และ 3) การอบรมเชิงปฏิบัติการจากศิลปินมืออาชีพ ซึ่งจะมีการเชิญศิลปินในสายอาชีพต่าง ๆ มาให้ความรู้ในประเด็นที่อยู่ในแนวโน้มกระแสวิชาชีพควบคู่ไปกับการเรียนในหลักสูตร

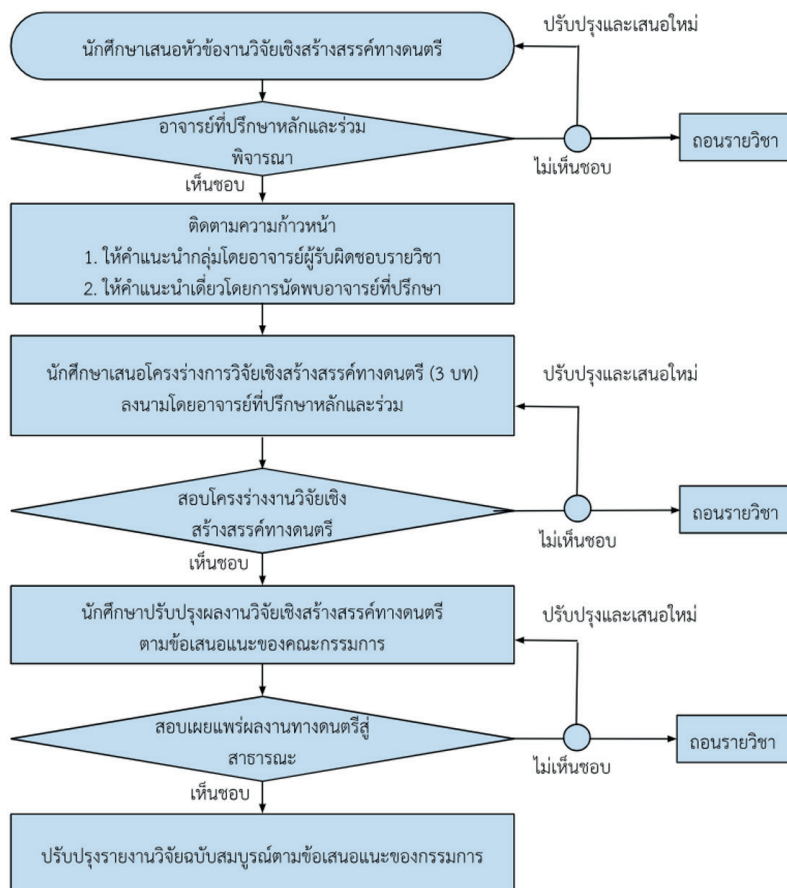
2. การกำกับดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ

ด้วยระยะเวลาในการทำวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีที่จำกัดภายใน 1 ภาคการศึกษา และเนื้อหาของการทำวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่มีอิสระสูง จำเป็นต้องมีกรอบของกระบวนการทำงานวิจัยที่ชัดเจน มีขั้นตอนและรายละเอียดที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาและส่งเสริมมาตรฐานทางวิชาการให้ควบคู่ไปกับการคิดสร้างสรรค์ได้ โดยในรายวิชาการวิจัยทางดนตรีได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์ทางดนตรีที่ประยุกต์มาจาก ขั้นตอนมาตรฐานของการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ 1) การเสนอหัวข้องานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีต่อคณะกรรมการประจำหลักสูตร โดยได้รับความเห็นชอบในหลักการจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและร่วมที่มีความเชี่ยวชาญตรงกับหัวข้อวิจัย 2) เมื่อผ่านการพิจารณาแล้วจึงมีการติดตามความก้าวหน้าและพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการประจำหลักสูตร ประกอบด้วย โครงร่างรายงานวิจัย ไฟล์บันทึกเสียงร่างบทประพันธ์ และโน้ตสกอว์เพลง 3) เมื่อผ่านการพิจารณาจึงพัฒนาผลงานวิจัยและรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โดยเสนอขอสอบเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ทางดนตรีสู่สาธารณะ 4) จัดแสดงดนตรีในพื้นที่สาธารณะ โดยมีกระบวนการจัดเตรียมงาน การประชาสัมพันธ์ และรูปแบบคอนเสิร์ตที่เป็นมืออาชีพ ร่วมกันดำเนินงานโดยนักศึกษาทุกคน และ 5) ปรับปรุงรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ส่งพร้อมวิดีโอบันทึกการแสดงดนตรี เพื่อใช้เผยแพร่สู่สาธารณะในฐานะข้อมูลงานวิจัยของสาขาวิชาดนตรีสากลต่อไป ขั้นตอนดังกล่าวมาสามารถแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ตามภาพที่ 1

3. การส่งเสริมกระบวนการสร้างสรรค์

กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาถูกออกแบบโดยคำนึงถึงการสนับสนุนกระบวนการสร้างสรรค์ทั้ง 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมตัว การลงมือทำงาน และการตรวจสอบ (Webster, 2002) โดยมีหลักพื้นฐานในการเปิดกว้างทางความคิดเปิดรับต่อไอเดียที่หลากหลาย โดยไม่จำกัดสไตล์ดนตรีหรือรูปแบบ ซึ่งดำเนินการควบคู่ไปกับการผลักดันให้นักศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยสร้างสรรค์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ทั้งในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ทั้งนี้ นักศึกษาทุกคนสามารถเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม โดยอาจารย์ที่ปรึกษาหลักต้องมีคุณสมบัติเป็นอาจารย์ประจำและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมสามารถเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษก็ได้ ทั้งนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 2 คนต้องมีความเชี่ยวชาญในเครื่องดนตรีที่ตรงกับนักศึกษา หรือต้องมีความเชี่ยวชาญตรงกับประเด็นการศึกษาตามหัวข้อวิจัย

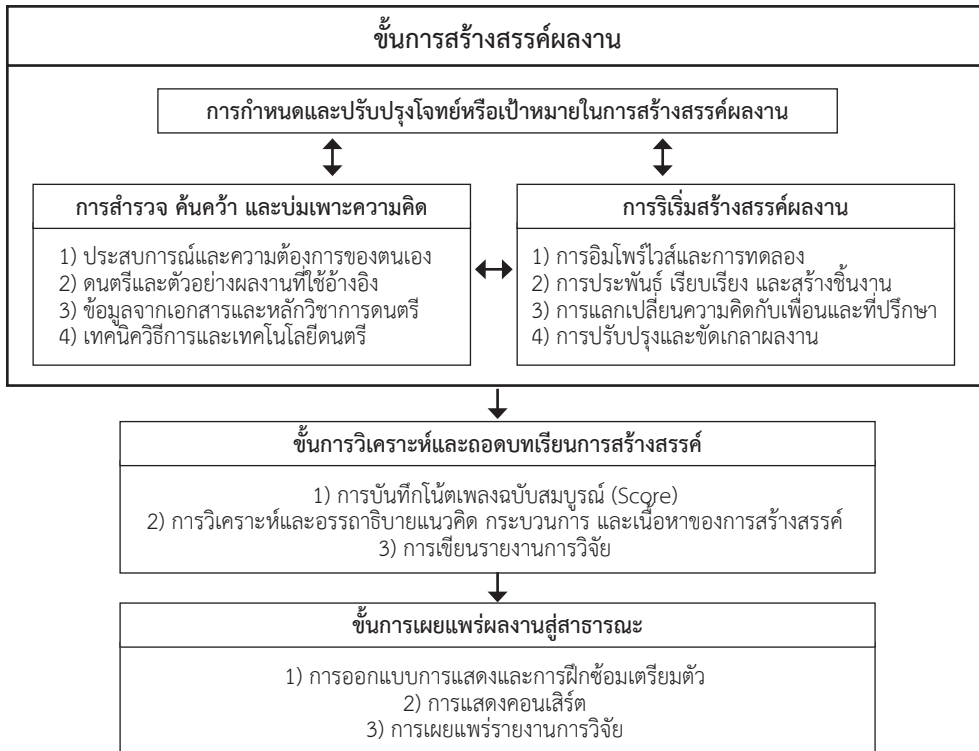
เมื่อดำเนินการวิจัยจะต้องคำนึงถึงการรักษาความสมดุลระหว่าง การใช้เวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน และการติดตามผลงานให้เป็นไปตามกรอบเวลาของภาคการศึกษา ดังนั้น จึงกำหนดให้แต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การเสนอหัวข้อวิจัย การสอบโครงร่างวิจัย การสอบเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ การจัดแสดงคอนเสิร์ต และการส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ มีระยะเวลาห่างกันในแต่ละกระบวนการประมาณ 3 สัปดาห์ ซึ่งสามารถบริหารเวลาให้นักศึกษาพัฒนางานต่อเนื่อง ไม่ถูกละเลยในช่วงท้ายภาคการศึกษา และยังคงมีเวลาให้นักศึกษาได้ลองทดลองถูกสร้างสรรค์ได้ นอกจากนี้ ยังมีการใช้รายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรีเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาพัฒนาหัวข้อวิจัยในภาคการศึกษาหน้าอีกด้วย

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์ทางดนตรี

กระบวนการให้คำปรึกษาและวิจารณ์ผลงานระหว่างการพัฒนาของนักศึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้ สอดคล้องกับขั้นตอนการสร้างสรรค์โดยเฉพาะขั้นการลงมือทำงานและการตรวจสอบ ซึ่งนักศึกษาจะต้องริเริ่มไอเดียและลงมือพัฒนางานด้วยตนเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยช่วยตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโดยตลอด อาจารย์ที่ปรึกษาที่เชี่ยวชาญมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการกำกับดูแลให้การสร้างสรรค์ดนตรีมีความสอดคล้องกับข้อมูลอ้างอิง (Pressing, 2001; Kenny & Gellrich, 2002) กล่าวคือ มีสไตล์และการเลือกใช้อุปกรณ์ดนตรีที่สอดคล้องกับลักษณะดนตรีที่เป็นที่ยอมรับ

วิธีวิจัยที่นักศึกษาใช้ในการดำเนินการวิจัยสร้างสรรค์ทางดนตรีนี้นั้นมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับเป้าหมายและลักษณะของผลงานดนตรีที่นักศึกษาทำ อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์การดำเนินการจัดการเรียนการสอนมา พอจะสามารถสรุปวิธีการวิจัยในมุมมองอย่างกว้าง เพื่อให้เห็นกระบวนการดำเนินการวิจัยที่นักศึกษาและคณาจารย์ใช้ทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ ขอเน้นย้ำว่ากระบวนการดังกล่าวไม่ได้เป็นแม่แบบที่ตายตัวและไม่อาจบังคับใช้ได้กับทุกผลงาน โดยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการสร้างสรรค์ผลงาน ขั้นการวิเคราะห์และถอดบทเรียนการสร้างสรรค์ และขั้นการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ รายละเอียดดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

นอกจากนี้ ในขั้นตอนการนำเสนอผลงานและการเขียนรายงานการวิจัย นับเป็นกระบวนการสำคัญที่นักศึกษาจะได้พัฒนาความเข้าใจองค์รวมต่อผลงาน ตลอดจนทักษะการสื่อสารและการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) อย่างชัดเจน โดยรายงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีจะมีรูปแบบที่พัฒนามาจากรายงานวิจัยมาตรฐานทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย 5 บท โดยมีรายละเอียดแสดงในคู่มือการจัดทำรายงานการวิจัยทางดนตรีสำหรับนักศึกษา (Sukittiwong & Kornatipong, 2021) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษานโยบายที่ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 เอกสารและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หลักการและเนื้อหาสาระขององค์ประกอบดนตรีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัยสร้างสรรค์

บทที่ 3 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน ขั้นตอนการสร้างผลงาน การเตรียมการและการจัดการแสดงผลงาน

บทที่ 4 การวิเคราะห์ผลงานทางดนตรี แสดงการวิเคราะห์อธิบายเนื้อหาของบทประพันธ์ที่สร้างสรรค์ขึ้น

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โดยในภาคผนวกท้ายรายงานนักศึกษาจะต้องแสดงโน้ตสกอ์เพลงฉบับสมบูรณ์ และคู่มือการปรับแต่งเสียงหรือการควบคุมเครื่องมือเทคโนโลยีทางดนตรีในการแสดงประกอบครบถ้วน

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่ง ที่ช่วยให้การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนช่วยลดอุปสรรคและขั้นตอนที่ยุ่งยากในการสื่อสารและการจัดทำเอกสาร ทั้งนี้ สื่อการเรียนรู้สำคัญที่ใช้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1. ฐานข้อมูลและระบบสืบค้นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี

โดยฐานข้อมูลและระบบสืบค้น เป็นที่เก็บรวบรวมข้อมูลผลงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีของนักศึกษาในหลักสูตร ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ย้อนหลังไปประมาณ 10 ปี มีผลงานประมาณ 300 ชิ้น ประกอบด้วย ไฟล์เอกสารรายงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ และวิดีโอบันทึกการแสดงคอนเสิร์ตของแต่ละผลงาน ทั้งนี้ฐานข้อมูลดังกล่าวได้ถูกสร้างและเก็บรวบรวมอย่างต่อเนื่องโดยผู้สอน ในระบบกูเกิลไดรฟ์ (Google Drive) และยูทูบ (Youtube) มีการจัดทำระบบสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้บริการโปรแกรมกูเกิลลुकเกอร์สตูดิโอ (Google Looker Studio) ซึ่งมีเครื่องมือในการคัดกรองรายการผลงานวิจัยด้วย ชื่อผู้วิจัย รหัสนักศึกษา ชื่อผลงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ เครื่องมือเอก สายวิชา ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ปีการศึกษา ภาคการศึกษา และคำสำคัญ ระบบดังกล่าวช่วยสนับสนุนการเพิ่มพูนฐานความรู้ให้นักศึกษาในการพัฒนาผลงานต่อยอดบนองค์ความรู้ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องโดยสะดวก นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ไม่จำกัดช่วงเวลาและสถานที่ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และมีสื่อวิดีโอให้ชมประกอบช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และทำให้เข้าใจผลงานที่มีความเป็นรูปธรรมได้ง่ายขึ้น ฐานข้อมูลและระบบสืบค้นดังกล่าวมีลักษณะดังภาพที่ 3

**ฐานข้อมูลงานวิจัยทางดนตรีสาขาวิชาดนตรีสากล
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**

ชื่อ-นามสกุล
มี

รหัสนักศึกษา
เท่านั้น

ชื่อหัวข้องานวิจัย/ผลงานทางดนตรี
มี

เครื่องมือเอก
สายวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษามหลัก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ปีการศึกษา
299

ปีการศึกษา
เท่านั้น

ภาคเรียน
เท่านั้น

Keyword
มี

* ใช้ค้นหาภาษาอังกฤษตัวพิมพ์เล็ก

ชื่อ-นามสกุล	รหัสนักศ...	เครื่องมือ...	สายวิชา	ชื่อหัวข้องานวิจัย/ผลงานทางดนตรี	อาจารย์ที่ปรึก...	อาจารย์ที่ปริ...	Keyword	รายงานวิจัย	VDO ผลงาน
1. โลกานุวัตร โชค...	5511305178	กีตาร์เบส	การแต่งตน...	Immediately Chance	ผศ.อชชัย เหลือง...	อ.ดนตรีเพ็ญ...	bass hero, gent...	https://dciy...	https://dciy...
2. เกรียงศักดิ์...	5911300399	กีตาร์เบส	การแต่งตน...	TheWalk	อ.เนกัทร์ ดิวิ...	ผศ.อชชัย เหลือง...	Fusion Jazz	https://dciy...	https://dciy...
3. เนาธิ์ วัฒน...	6111304777	กีตาร์ไฟฟ้า	การแต่งตน...	Mr.paradox	อ.ภัทร นันท...	อ.ดนตรีเพ็ญ...	null	https://dciy...	https://dciy...
4. เนติ์ กิตติ...	6011301030	เครื่องระ...	การแต่งตน...	Real Life	อ.เนกัทร์ ดิวิ...	อ.สุธรรม อร...	null	https://dciy...	https://dciy...
5. เพ็ญศิลา ราช...	5911303799	ขับร้อง	เทคโนโลยี...	I Can't	ผศ.ทรงฤทธิ์ ค...	อ.กฤษกร ร...	R&B	https://dciy...	https://dciy...
6. เทรินทร์ บ...	5411311003	null	เทคโนโลยี...	Glove Music (เกมดนตรี)	ผศ.ทรงฤทธิ์ ค...	อ.สุธิดา เ...	software hardw...	https://dciy...	null
7. เทวิช ทอง...	6111302839	เครื่องระ...	การแต่งตน...	35/7	อ.เนกัทร์ ดิวิ...	อ.ดนตรีเพ็ญ...	null	https://dciy...	https://dciy...

ภาพที่ 3 ฐานข้อมูลและระบบสืบค้นผลงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

2. เว็บไซต์และแบบฟอร์มสำหรับส่งผลงาน

เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเป็นการสื่อสารที่เป็นทางการและชัดเจนเป็นรูปธรรม ซึ่งเว็บไซต์จะทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มที่แสดงข้อมูลที่จำเป็นให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงและเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ระบบสืบค้นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี แผนการเรียนการสอน แบบฟอร์มสำหรับการขอสอบในขั้นตอนต่าง ๆ วิดีโอบทเรียน คู่มือ

การจัดทำรายงานการวิจัยทางดนตรี คู่มือการอ้างอิงทางวิชาการ คู่มือการใช้งานโปรแกรมผลิตเอกสาร นอกจากนี้ ยังแสดงกำหนดการในขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนแบบฟอร์มสำหรับส่งงานที่จัดทำโดยใช้บริการกูเกิลฟอร์ม (Google Form) ซึ่งนักศึกษาสามารถส่งผลงานสร้างสรรค์ ทั้งที่เป็นบทประพันธ์และเอกสารรายงานวิจัยในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด ซึ่งตอบรับต่อนโยบายลดการใช้กระดาษ เว็บไซต์ดังกล่าวสามารถแสดงตัวอย่างดังภาพที่ 4

ข้อมูลสำคัญของรายวิชา

ข้อมูลพื้นฐาน	คำแนะนำเพิ่มเติม	วิดีโอเทรียน
 แผนการสอน ข้อมูลคะแนน	• วิธีพิมพ์ Google Mail (@chandra.ac.th) • การเขียนหัวเรื่อง ความเป็นมา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์การวิจัย • การเขียนขอบเขต นิยามศัพท์ และประโยชน์ของการวิจัย • การทบทวนเอกสารและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง • การออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัย	1. อธิบายภาพรวมรายวิชา 3. ขั้นตอนการสอนโครงร่าง
แผนการเรียนการสอนรายวิชาดนตรีสากลและดนตรี		แบบฟอร์ม MUSP 1. แบบฟอร์มการขอรับเสนอหัวข้องานวิจัยทางดนตรี MUSP 2. แบบฟอร์มการขอสอบโครงร่างงานวิจัยทางดนตรี MUSP 3. แบบฟอร์มการขอสอบเผยแพร่ผลงานดนตรีสู่สาธารณะ คู่มือ/คำแนะนำตัวอย่าง 1. คู่มือการจัดทำรายงานการวิจัยทางดนตรี

ภาพที่ 4 ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์ของรายวิชาการวิจัยทางดนตรี

การประเมินผล

การประเมินผลแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ เพื่อความครอบคลุมผลการดำเนินงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา ได้แก่ การประเมินความก้าวหน้า และการประเมินสรุปผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment)

มุ่งเน้นการประเมินความต่อเนื่องในการดำเนินการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีของนักศึกษา และให้ข้อเสนอแนะย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงพัฒนาผลงานเป็นระยะ กระบวนการดังกล่าว นอกจากจะช่วยในการประเมินผลการดำเนินงานของนักศึกษาแล้ว ยังช่วยกระตุ้นให้เกิดความต่อเนื่องในการทำวิจัย ทั้งนี้ การประเมินจะดำเนินการใน 4 ระยะ ได้แก่ 1) การเสนอหัวข้องานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี 2) การสอบโครงร่างงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรี 3) การสอบเผยแพร่ผลงานดนตรีสู่สาธารณะ และ 4) การส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โดยมีประเด็นในการประเมินครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความตรงต่อเวลาในการส่งผลงาน 2) คุณภาพของบทประพันธ์และโน้ตเพลง และ 3) คุณภาพของเอกสารรายงานวิจัย

2. การประเมินสรุปผล (Summative Assessment)

เป็นกระบวนการสำคัญที่สุดที่จะประเมินคุณภาพของผลงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการ

ประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยการเชิญคณาจารย์ประจำและพิเศษทุกคนร่วมเป็นคณะกรรมการในการรับชมการแสดงคอนเสิร์ตของนักศึกษา โดยคณะกรรมการจะใช้วิธีการซักถามคำถามกับนักศึกษา และให้ข้อเสนอแนะในแต่ละผลงานหลังจบการแสดง เครื่องมือที่ใช้ประเมิน คือ แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 10 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการประเมินแบบรูปกรอบคลุมด้าน 1) ความพร้อมและคุณภาพของการแสดง 2) ความคิดสร้างสรรค์และความเป็นต้นแบบ 3) คุณภาพของเนื้อหาและแนวคิดของบทประพันธ์ 4) ทักษะและเทคนิคในการบรรเลง และ 5) การตอบคำถาม โดยคะแนนจากคณะกรรมการจะถูกนำมาคำนวณค่าเฉลี่ย และนำมาประเมินร่วมกับคะแนนจากการประเมินความก้าวหน้าอีกครั้ง

บทสรุป

การจัดการเรียนการสอนด้านการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีเป็นรายวิชาที่มีความซับซ้อน และมีความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาต่าง ๆ ตลอดหลักสูตร การออกแบบการเรียนการสอนจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรภายในหลักสูตรทุกคน ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการผลิตผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวขับเคลื่อน และมีการประมวลความรู้และประสบการณ์ตลอดหลักสูตรมาสู่การสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม ความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางดนตรีจากประสบการณ์ของผู้เขียนมักอยู่ในประเด็นด้าน 1) ความเป็นเอกภาพในการบริหารหลักสูตร เนื้อหาสาระ และคณาจารย์ ให้ไปในทิศทางเดียวกัน 2) การรักษาสมดุลของระยะเวลาการพัฒนางานกับกรอบเวลาของภาคการศึกษาให้มีขั้นตอนที่เหมาะสม ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับนักศึกษา 3) การกำกับดูแลนักศึกษาและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด 4) การจัดเตรียมแหล่งข้อมูล เครื่องมือ และสื่อที่ช่วยอำนวยความสะดวกในเข้าถึงข้อมูล และสร้างสรรค์ผลงานอย่างเพียงพอ 5) การประเมินผลที่สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักศึกษาโดยตลอด จะช่วยกำกับทิศทางในการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางที่นำเสนอในบทความนี้เป็นแนวปฏิบัติที่มีความลงตัวในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งผ่านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การดำเนินการภายใต้หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2554 การสอนส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีตามความสนใจ โดยยังไม่มีการวิเคราะห์และจัดทำเอกสารรายงานวิจัยที่มีโครงสร้างชัดเจน นอกจากนี้ ยังไม่มีการบันทึกรวบรวมผลงานเพื่อการสืบค้นจากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาต่อการสืบค้นและพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ เมื่อมีการปรับปรุงรายวิชาตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา จึงมีการนำกระบวนการในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่มีระบบเข้ามาประยุกต์ใช้ และมีการเก็บรวบรวมผลงานทั้งรายงานวิจัยฉบับอิเล็กทรอนิกส์และวิดีโอบันทึกการแสดงคอนเสิร์ตในฐานะข้อมูลที่ย่อยต่อการสืบค้น ทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาต่อยอดไต่เต้าจากอดีตได้ต่อเนื่องมากขึ้น นอกจากนี้ การปรับปรุงครั้งสำคัญภายใต้หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564 ทำให้เกิดการวางระบบและขั้นตอนในการเสนอผลงานในลำดับต่าง ๆ ซึ่งช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาค่อย ๆ พัฒนาผลงานอย่างสอดคล้องกับกรอบเวลา ซึ่งการปรับปรุงดังกล่าวเกิดจากการเล็งเห็นถึงการทำงานร่วมกับนักศึกษาจำนวนมากในอดีต ที่มักเกิดปัญหาการสื่อสารไม่ชัดเจน เมื่อมีการกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจน นักศึกษาจึงสามารถวางแผนเพื่อพัฒนาผลงานให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องได้โดยไม่ต้องถอยไปก่อน

เอกสารอ้างอิง

- Announcement of the Ministry of Education on Bachelor's Degree Qualification Standards in Fine Arts, B.E. 2558. (2016, January 29). Royal Thai Government Gazette, Volume 133 Special Section 26Ngor, 7. [in Thai]
- Ariyathanankorn, O., Pinan, C., & Sukittiwong, P. (2021). The composition “Wonder”. In Academic Conference for Students in Humanities and Social Sciences: Sparking Knowledge Towards Excellence (104-118). Chandrakasem Rajabhat University. [in Thai]
- Bansomdejchaopraya Rajabhat University. (2022). Bachelor of Music program, Revised Curriculum B.E. 2565. http://checo.mhesi.go.th/UnivSummary2.aspx?id=25491741102077_2128_IP-&b=0&u=17400&y= [in Thai]
- Barrett, E., & Bolt, B. (Eds.). (2007). Practice as Research: Approaches to Creative Arts Enquiry. I. B. Tauris.
- Dogantan-Dack, M. (Ed.). (2015). Artistic Practice as Research in Music: Theory, Criticism, Practice. Ashgate Publishing Company.
- Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University. (2021). Bachelor of Music program in Western Music, Revised Curriculum B.E. 2564. [in Thai]
- Kenny, B. J., & Gellrich, M. (2002). Improvisation. In R. Parncutt, & G. McPherson (Eds.), The Science & Psychology of Music Performance: Creative Strategies for Teaching and Learning (116-134). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195138108.003.0008>
- Khon Kaen University. (2022). Bachelor of Music program, Revised Curriculum B.E. 2565. http://checo.mhesi.go.th/UnivSummary2.aspx?id=25550031104133_2105_IP&b=0&u=00300&y= [in Thai]
- Kliklang, P., Pinan, C., & Buasuwan, A. (2021). “You’re the Love”: The composition popular music with acappella chorus. Academic Conference for Students in Humanities and Social Sciences: Sparking Knowledge Towards Excellence (131-143). Chandrakasem Rajabhat University. [in Thai]
- Kongtook, S., Sukittiwong, P., & Pinan, C. (2021). “Sai Pin nai Chalay”: The contemporary music in folk, lukthung, and country music. Academic Conference for Students in Humanities and Social Sciences: Sparking Knowledge Towards Excellence (119-130). Chandrakasem Rajabhat University. [in Thai]
- Nelson, R. (2013). Practice as research in the arts: principles protocols pedagogies resistances. Palgrave Macmillan.
- Pressing, J. (2001). Improvisation: methods and models. In J. Sloboda (Ed.), Generative Processes in Music: The Psychology of Performance, Improvisation, and Composition (129-156). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198508465.003.0007>
- Sukittiwong, P., & Kornatipong, T. (2021). Guideline to Preparing Music Research Reports and Presenting Musical Works. <https://drive.google.com/file/d/1jJsn7U9watzSAanXHLPkIPwBe-fHC8lAE/view> [in Thai]
- Thaksin University. (2022). Bachelor of Music program in Western Music, Revised Curriculum B.E. 2565. http://checo.mhesi.go.th/UnivSummary2.aspx?id=25480221105025_2129_IP-&b=0&u=02200&y= [in Thai]
- Webster, P. R. (2002). Creative thinking in music: Advancing a model. In T. Sullivan, & L. Willingham (Eds.), Creativity and music education (16-33). Canadian Music Educators’ Association.
- Woody, R. H. (2022). Psychology for musicians: Understanding and acquiring the skills. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780197546598.001.0001>